

مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی از دیدگاه دانشجویان

ندا میرزایی^۱، امیر حسین علی بیگی^۲

۱- کارشناس ارشد ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه رازی کرمانشاه
۲- دانشیار دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی وضعیت مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی از دیدگاه دانشجویان و تحلیل عامل های مؤثر بر دیدگاه دانشجویان در این زمینه می باشد. جامعه آماری این پژوهش، ۳۰۰ تن دانشجویان سال آخر کارشناسی دانشکده کشاورزی بود که ۱۷۰ تن از آن ها به عنوان نمونه از طریق جدول کرجسی و مورگان و به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای با انتساب متناسب انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه بود که روایی ظاهری و محتوایی آن را جمعی از متخصصان ترویج و آموزش کشاورزی تأیید کردند. پایایی پرسشنامه از طریق ضریب تتای ترتیبی تأیید شد ($\theta = 0.76-0.87$) تحلیل آمار توصیفی نشان داد که از بین مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی، تنها، وضعیت مهارت ارتباطی آنان در حد متوسط بود و مهارت های تدریس، فردی، ارزشیابی و فناوری اطلاعات دارای وضعیت نامناسبی بودند. آزمون کروسکال والیس، تفاوت معناداری بین میزان مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی گروه های مختلف کشاورزی را نشان داد که بر پایه این آزمون، وضعیت مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی گروه های ترویج و آموزش کشاورزی، گیاهپزشکی و مهندسی آب از سایر گروه ها بهتر بود. از طرفی بر پایه آزمون من ویت نی، بین دیدگاه دانشجویان دختر و پسر در زمینه مهارت های تدریس و مهارت های فردی اعضای هیأت علمی تفاوت معناداری وجود داشت و در ارزیابی سایر مهارت ها چنین تفاوتی وجود نداشت. تحلیل رگرسیون ترتیبی نشان داد که پنج متغیر معدل، شمار نیم سال های مشروطی، شمار درس های حذف شده به دلیل غیبت، شمار درس های تجدید دوره شده و شمار درگیری لفظی دانشجو با استاد سنجش احتمال برآورد مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی را از دیدگاه دانشجویان تحت تأثیر قرار می دهند.

کلید واژه ها: مهارت تدریس، مهارت ارتباطی، مهارت های فناوری اطلاعات، مهارت های حرفه ای هیأت علمی کشاورزی.

نویسنده ی مسئول: ندا میرزایی

رایانامه: www.nedamirzai@yahoo.com

دریافت: ۹۴/۰۴/۲۱ پذیرش: ۱۳۹۴/۱۰/۰۹

مقدمه

آموزش‌های دانشگاهی که بالاترین سطح آموزشی در هر کشور محسوب می‌شود باید به موازات توسعه کمی در جهت ارتقای توسعه کیفی نیز گام‌های اساسی بردارند. توجه به کیفیت، لازمه‌ی پویایی و تمرکز نظام آموزش عالی است و توفیق در این راه افزایش توأمان کارایی و بهره‌وری را به همراه خواهد داشت. اعضای هیأت علمی بزرگترین نقش را در بهبود کیفیت آموزش‌های عالی ایفا می‌کنند. اگرچه شرایط و امکانات آموزشی یکی از عامل‌های مؤثر بر جریان یادگیری است، ولی بدون شک نیروی انسانی و به ویژه عضو هیأت علمی یکی از مهمترین عنصرهای تشکیل‌دهنده محیط‌های آموزشی است (شعبانی، ۱۳۹۳). یکی از عامل‌های اصلی که می‌تواند عملکرد اعضای هیأت علمی را از حالت ایستا به مسیری پویا و باکیفیت سوق دهد ارزشیابی است. ارزشیابی اعضای هیأت علمی در هر مؤسسه‌ی آموزشی یکی از بارزترین برنامه‌های ارتقای کیفیت آموزشی است (جین، ۱۹۹۱). مهمترین منابع جمع‌آوری اطلاعات به منظور ارزشیابی عملکرد اعضای هیأت علمی را می‌توان شامل خودارزشیابی مدرس، ارزشیابی دانشجویان، ارزشیابی توسط همکاران، ارزشیابی دانش‌آموختگان، استفاده از مصاحبه، مشاهده کلاس درس و استفاده از یادگیری دانشجویان دانست. هر کدام از روش‌های مذکور مزایا و معایب خاص خود را دارند، در این میان ساده‌ترین و پرکاربردترین روش ارزشیابی کیفیت آموزش اعضای هیأت علمی در سراسر جهان استفاده از نظرهای دانشجویان است (رضایی و همکاران، ۱۳۸۹؛ فیث، ۲۰۱۰) که رسماً از سال ۱۹۲۷ میلادی به عنوان بخش مهمی از ارزشیابی‌های آموزشی به کار گرفته می‌شود (چانگ، ۲۰۱۱).

بعضی از دلایل به کارگیری این نوع ارزشیابی در دانشگاه‌ها عبارتند از: (۱) هم‌خوانی و نزدیکی نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی با نظرهای شمار زیادی از اعضای هیأت علمی؛ (۲) مفید بودن نقطه نظرهای دانشجویان در اصلاح و بهبود رویه‌ی تدریس اعضای هیأت علمی؛ (۳) واقعی بودن نتیجه‌ی ارزشیابی‌های دانشجویی نسبت به سایر روش‌ها مانند ارزشیابی توسط هم‌تایان، مسئولین و یا خود ارزیابی؛ (۴) منحصر به فرد بودن

نتیجه‌ی ارزشیابی‌های دانشجویی در روشن کردن این‌که دانشجویان درباره‌ی درس و عضو هیأت علمی چه احساسی دارند و چگونه می‌اندیشند؛ (۵) سهولت و راحتی انجام ارزشیابی‌های دانشجویی (از لحاظ وقت و هزینه) (فیسچر، ۲۰۰۶)، ضمن این‌که دانشجویان تنها افرادی هستند که به طور مستقیم توسط اعضای هیأت علمی آموزش داده می‌شوند. بنابراین دانشجویان برای ارزشیابی فعالیت‌های آموزشی در بهترین شرایط قرار دارند. در مقابل، ارزشیابی دانشجویان از اعضای هیأت علمی دارای نقاط ضعفی نیز می‌باشد از جمله: مهارت ناکافی دانشجویان درباره برخی از حیطه‌های تدریس، تحت تأثیر قرار گرفتن دانشجویان با نمره (قهرمانی و همکاران، ۱۳۸۷)، ناتوانی در یادگیری، سطح رشد و بلوغ دانشجو، میزان صمیمیت عضو هیأت علمی با دانشجو (جکوبس، ۲۰۰۴).

اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها به ویژه دانشکده‌های کشاورزی در سده جاری باید ایفاگر نقش‌هایی چون آسان کردن یادگیری، توسعه‌دهنده برنامه‌های کشاورزی، مدیر و ناظر طرح‌ها و پروژه‌های کشاورزی در دانشگاه، آموزشگر حرفه‌ای و یادگیرنده مداوم (اسولزل، ۱۹۹۵)، انتقال‌دهنده دانش، ایجاد بینش و افزایش مهارت فراگیران در چارچوب نظام آموزشی، تهیه و تدارک محتوای برنامه‌های آموزشی، تدوین اصول و فلسفه آموزش کشاورزی، چگونگی به کارگیری فناوری‌های آموزشی در فرآیند آموزش و یادگیری، تدوین ساختار سیاست‌ها و راهبردهای آموزش کشاورزی، تعیین ساختار سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی حاکم بر جامعه، برگردان توانایی‌ها و استعداد‌های دانشجویان از بالقوه به بالفعل، ایجاد محیط آموزشی خلاق، ایجادکننده نگرش مثبت نسبت به رشته تحصیلی و مباحث آموزشی در دانشجویان (به طور مستقیم یا غیرمستقیم) باشند (قلی‌فر و همکاران، ۱۳۸۹).

نتیجه‌های به دست آمده از ارزشیابی، اطلاعات مفیدی را در زمینه وضعیت موجود مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی در اختیار مسئولین و برنامه‌ریزان آموزش عالی کشاورزی می‌گذارد و آنان با استفاده از این اطلاعات می‌توانند به درستی درباره استخدام، ادامه خدمت و ترفیع اعضای هیأت علمی تصمیم‌گیری کنند. هم چنین

به دانشجو، درگیرکردن دانشجو در بحث کلاسی و استفاده از روش های تدریس متنوع معرفی کرده است (ریچاردسون و آرونل، ۲۰۰۶). در بررسی دیگری به مقایسه دیدگاه دانشجویان دختر و پسر در زمینه ویژگیهای عضو هیأت علمی خوب پرداخته شد که با توجه به یافته های آن، از نظر دانشجویان دختر، عضو هیأت علمی خوب باید دارای ویژگی های اخلاقی و رفتاری مناسب باشد؛ در حالی که از دیدگاه دانشجویان پسر، یک عضو هیأت علمی خوب باید دارای ویژگی های آموزشی و پژوهشی مناسب باشد (سیانسیالو، ۲۰۰۷). در پژوهش ریچاردسون (۲۰۰۸)، با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی از دیدگاه دانشجویان، بالاترین میزان ضریب را ویژگی های اخلاقی و پس از آن ویژگی های آموزشی عضو هیأت علمی به خود اختصاص داد.

در پژوهش دادخواه و همکاران (۱۳۸۸)، به این نتیجه رسیدند که ویژگی های زیر به ترتیب از نظر دانشجویان دارای بیشترین اهمیت بوده: تسلط عضو هیأت علمی در درس مورد تدریس، روش ارزشیابی، شیوایی بیان، رایه مطالب جدید و به روز، داشتن دانش عمومی در رابطه با درس مورد تدریس، پیشینه تدریس، قطعیت و سخت گیری در تدریس و در دسترس بودن در ساعت های غیر کلاسی. هرندی زاده و همکاران (۱۳۸۹)، پژوهشی با هدف بررسی ویژگی های عضو هیأت علمی خوب از نظر دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس انجام دادند. نتیجه نشان داد که یک عضو هیأت علمی خوب از نظر دانشجویان باید ویژگی هایی در پنج حیطه دانش پژوهی، رفتاری، ارتباطی، فنی و شخصی دارا باشد.

در پژوهش ملک شاهی و همکاران (۱۳۸۹)، در بخش مهارت های تدریس، مهم ترین اولویت عضو هیأت علمی «تسلط بر موضوع تدریس»، در بخش ویژگی های فردی «احترام به دانشجو» و «داشتن اعتماد به نفس»، در بخش مهارت های ارتباطی «برقراری ارتباط صمیمانه با دانشجو»، در بخش رعایت اصول و قوانین آموزشی «رعایت زمان دقیق آغاز و پایان کلاس» و در بخش مهارت های ارزشیابی «برگزاری امتحان جامع و دقیق در پایان ترم» از مهم ترین اولویت های ارزشیابی اعضای هیأت علمی

با آشکار شدن نقاط قوت و ضعف اعضای هیأت علمی، نظام آموزش عالی کشاورزی می تواند از طریق رفع نیازهای آموزشی آنان به تقویت و اصلاح مهمترین نیروی خویش بپردازد.

ارزشیابی عملکرد اعضای هیأت علمی از جمله پیچیده ترین نوع ارزشیابی هاست، علت پیچیدگی آن را کم اعتباری و بی دقتی ابزار و روش های سنجش مورد استفاده دانسته اند، زیرا شیوه های به کار گرفته شده و منبع های اطلاعاتی حاصل نمیتواند اطلاعات دقیق و بیغرضانه های را ارائه دهند. بنابراین طراحی و استفاده از یک ابزار درست و استاندارد برای ارزشیابی بسیار ضروری به نظر می رسد (طهماسبی و همکاران، ۱۳۹۰). در بیشتر دانشگاه ها شیوه ارزشیابی اعضای هیأت علمی این گونه است که پس از پایان هر نیمسال پرسشنامه ای با شماری پرسش محدود، ناقص و سطحی (به صورت الکترونیکی یا چاپی) را در اختیار دانشجویان برای ارزیابی آنان قرار می دهند. دانشجویان مجبور به انجام ارزشیابی اند چرا که انجام ارزشیابی رمز ورود به سر جلسه امتحان می باشد و بیشتر دانشجویان به دلیل بی اهمیت شمردن این کار، بدون مطالعه، گویه های پرسشنامه را علامت می زنند و بخش آموزش دانشگاه ها با استفاده از اطلاعات درست یا نادرست دست به ارزیابی اعضای هیأت علمی خود می زنند و این عمل نه تنها باعث بهبود وضعیت موجود اعضای هیأت علمی نمی شود بلکه باعث داوری سطحی و گاهی نادرست و کتمان واقعیت ها می شود.

لیبررا (۲۰۰۴)، در پژوهشی مهارت های همچون کسب مهارت های دانش تخصصی موضوعی (دانش فنی)، مهارت های ارتباطی، مهارت های فناوری اطلاعات، مهارت های تدریس نوین، مهارت های ارزشیابی و مهارت طراحی آموزشی را برای موفقیت شغلی آموزشگران کشاورزی لازم دانسته است. نیز، رابرتز و دایر (۲۰۰۴)، صلاحیت ها و مهارت های یک آموزشگر اثربخش کشاورزی را در پنج حیطه توانایی های آموزشی، روابط اجتماعی، بازاریابی، تخصص و رشد حرفه ای، مدیریت و ویژگی های فردی تقسیم بندی کردند.

در پژوهش دیگری، مهم ترین ویژگی های عضو هیأت علمی مطلوب را تسلط وی بر درس مورد تدریس، احترام

دیدگاه دانشجویان در مورد میزان مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی بررسی شد.

روش‌شناسی

این پژوهش از نظر ماهیت از نوع پژوهش‌های کمی، از نظر هدف کاربردی، از نظر میزان کنترل متغیرها از نوع غیرآزمایشی و از نظر روش، توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش همه‌ی دانشجویان نیمسال آخر مقطع کارشناسی گرایش‌های مختلف کشاورزی دانشگاه رازی است. شمار افراد جامعه بر پایه اطلاعات واحد آموزش دانشگاه ۳۰۰ تن بود که بر پایه جدول گرجسی و مورگان، ۱۷۰ تن به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با رشته تحصیلی به عنوان نمونه این پژوهش گزینش شدند. پرسشنامه‌ای به منظور گردآوری داده‌ها طراحی و تدوین شد.

بر پایه پژوهش‌هایی که به بررسی مهم‌ترین مهارت‌های اعضای هیأت علمی پرداخته‌اند و متناسب‌سازی این مهارت‌ها با ماهیت رشته‌ی کشاورزی با نظرسنجی از متخصصان آموزش کشاورزی، ۶۱ عنوان به عنوان مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی رشته کشاورزی استخراج شدند که بر پایه طیف لیکرت (۱=خیلی کم تا ۵=خیلی زیاد) سنجیده شدند. برای سنجش روایی محتوایی و شکلی از نظر متخصصان آموزش کشاورزی دانشگاه رازی استفاده شد و اصلاح لازم در آن به عمل آمد. برای تعیین پایایی از ضریب تتای ترتیبی بهره‌گرفته شد (جدول ۱). داده‌های گردآوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ تجزیه و تحلیل شدند. در این پژوهش در قسمت توصیفی از فراوانی، میانگین و انحراف معیار و در قسمت تحلیلی از آزمون‌های من ویت نی، کروسکال والیس و تحلیل رگرسیون ترتیبی استفاده شد.

جدول ۱- ضرایب پایایی ابزار تحقیق

مهارت	شمار	تنا
تدریس	۲۳	۰/۸۳
فردی	۱۳	۰/۷۶
ارزشیابی	۱۰	۰/۸۷
ارتباطی	۹	۰/۸۱
فناوری اطلاعات	۶	۰/۸۵

دانشگاه علوم پزشکی لرستان بود. در پژوهش قلی‌فر و همکاران (۱۳۸۹)، مهارت‌های حرفه‌ای لازم برای موفقیت شغلی اعضای هیأت علمی دانشکده‌های کشاورزی ایران را در پنج عامل فناوری اطلاعات، مهارت‌های ارتباطی، تسلط بر محتوا، راهبردهای تدریس و یادگیری و بالندگی حرفه‌ای خلاصه کردند.

که به ترتیب مهارت‌هایی چون داشتن اعتماد به نفس بالا در پاسخ‌گویی به پرسش‌های فراگیران، توانایی ایجاد انگیزه در فراگیران، تسلط به انواع روش‌های ارزشیابی، تسلط در زمینه بیان و انتقال مطالب و برخورداری از دانش عمیق در زمینه رشته تخصصی خویش در اولویت مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی قرار گرفتند. پیمان و همکاران (۱۳۸۹)، ویژگی‌های یک عضو هیأت علمی توانمند در چهار حیطه ویژگی‌های فردی، مهارت ارتباط بین‌فردی، روش تدریس و دانش پژوهی عضو هیأت علمی بررسی کردند. بیشترین نمره به حیطه روش تدریس و کمترین نمره به حیطه دانش پژوهی عضو هیأت علمی داده شد. در این پژوهش، میزان تحصیلات و مرتبه علمی، توانایی پاسخ به پرسش‌ها و ابهام‌های مورد نظر دانشجویان، قدرت بیان، مهارت در جمع‌بندی مطلب‌ها و تسلط بر درس (های) مورد تدریس چهار ویژگی مهم یک عضو هیأت علمی خوب دانشگاهی در حیطه علوم پزشکی معرفی شدند.

با توجه به مطالب یاد شده، هدف کلی این پژوهش، بررسی وضعیت مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی است که در این راستا به مقایسه مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی گرایش‌های مختلف کشاورزی و مقایسه دیدگاه دانشجویان دختر و پسر در این رابطه پرداخته شده است. هم‌چنین، با بررسی و جمع‌بندی شمار زیادی از عامل‌های مؤثر بر دیدگاه دانشجویان نسبت به مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی و مشورت با صاحب‌نظران آموزش کشاورزی گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه رازی، عامل‌هایی چون معدل دانشجویان، شمار نیمسال‌های مشروطی، شمار درس‌های حذف شده به دلیل غیبت آنان، شمار درس‌های تجدید دوره شده و شمار درگیری لفظی دانشجویان با استاد را به عنوان عامل‌های مؤثر بر

یافته‌ها

۲۰) بود و ۲۵/۰۱ درصد (۴۳ تن) از دانشجویان دست‌کم یک نیمسال تحصیلی را مشروط شده بودند و مابقی آنان هیچ نیمسالی را مشروط نشده بودند. ۵/۸ درصد (۱۰ تن)، از دانشجویان سه درس، ۱۲/۳ درصد (۲۱ تن)، دو درس و ۱۸/۷ درصد (۳۲ تن)، یک درسشان به دلیل غیبت بیش از حد مجاز و اطلاع آن به آموزش دانشگاه توسط استاد حذف شده بود. نزدیک به سه درصد (۵ تن)، از دانشجویان دو درس و ۲۹/۲ درصد (۵۰ تن)، یک درس را بیش از یک بار تجدید دوره کرده بودند و ۳/۵ درصد (۶ تن)، ۳ مرتبه، ۷/۶ درصد (۱۳ تن)، دو مرتبه، ۱۵/۲ درصد (۲۶ تن)، یک مرتبه درگیری لفظی با استاد را تجربه کرده بودند. برای بررسی وضع موجود مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی از طیف لیکرت (خیلی کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴ و خیلی زیاد=۵)، استفاده شده است (جدول ۲).

بر پایه نتیجه‌ها، میانگین سن دانشجویان دختر و پسر به ترتیب ۲۳/۳۶ و ۲۲/۵ سال بود. گرایش‌های گیاهپزشکی ۱۴/۷ (۲۵ تن)، و منابع طبیعی با ۱۴/۷ (۲۵ تن)، بیشترین شمار را در جامعه مورد بررسی داشتند. گرایش‌های علوم خاک و علوم دامی به ترتیب با ۹/۴۱ درصد (۱۶ تن)، و ۱۰ درصد (۱۷ تن)، کمترین درصد از نمونه را تشکیل دادند. سهم دیگر گرایش‌های کشاورزی در نمونه به شرح زیر بود: ترویج و آموزش کشاورزی ۱۳/۵ درصد (۲۳ تن)، مکانیک بیوسیستم ۱۲/۳ درصد (۲۱ تن)، مهندسی آب ۱۱/۷۶ درصد (۲۰ تن) و زراعت و اصلاح نباتات ۱۳/۵ درصد (۲۳ تن). محل سکونت ۸۵ درصد از پاسخ‌گویان شهر و ۱۵ درصد روستا بود و شغل پدر نزدیک به ۷۴ درصد از آنان غیر کشاورز و مابقی کشاورز بود. بر پایه یافته‌ها، میانگین معدل دانشجویان ۱۴/۳۷ (از

جدول ۲- وضعیت مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی

مهارت‌ها	میانگین رتبه‌ای	انحراف معیار	ضریب تغییرات	اولویت
مهارت‌های تدریس	۳/۶	۰/۹۸	۰/۲۷۲	۲
اجرای حضور و غیاب کلاسی	۳/۵۵	۰/۹۷	۰/۲۷۳	۳
تنظیم مدت زمان تدریس برای جلوگیری از خستگی و کاهش توجه دانشجویان	۳/۱۶	۱/۰۳	۰/۳۲۵	۵
ارایه جالب مطالب درسی	۳/۳۶	۱/۲۷	۰/۳۷۷	۸
داشتن طرح درس و ارائه هدف‌های دوره در آغاز نیمسال	۳/۳۱	۱/۴۹	۰/۴۶۴	۱۴
توانایی تسلط در اداره کلاسی	۳/۰۷	۱/۴۱	۰/۴۵۹	۱۲
فراهم کردن موقعیت برای تفکر در دانشجویان	۲/۰۱	۰/۹۴	۰/۴۶۷	۱۵
انجام کارهای مشترک پژوهشی با دانشجو	۲/۰۲	۰/۹۶	۰/۴۷۵	۱۶
پرسیدن سوال از دانشجویان در جریان تدریس	۲/۵	۱/۲	۰/۴۸۰	۱۷
ایجاد زمینه خلاقیت فکری در دانشجویان با مشارکت دادن آنها در فرآیند یاددهی-یادگیری	۲/۱	۱/۰۲	۰/۴۸۵	۱۹
قدرت بیان و تفهیم مطالب درسی	۲/۰۵	۱/۰۲	۰/۴۹۷	۲۴
بیان هدف‌های آموزشی در آغاز هر جلسه درس	۲/۱۴	۱/۱۲	۰/۵۲۳	۳۶
استفاده از روش‌های تدریس مناسب و متنوع برای انتقال مفاهیم درسی	۲/۳۹	۱/۲	۰/۵۲۴	۳۷
ارایه مطالب جدید و به روز	۲/۰۷	۱/۱۳	۰/۵۴۵	۴۱
تسلط بر چگونگی سازماندهی و تنظیم مطالب درسی	۱/۹۴	۱/۱۲	۰/۵۷۷	۴۵
به کارگیری نتایج پیشرفت‌های علمی در تدریس خویش	۱/۸	۱/۰۵	۰/۵۸۳	۴۷
اهمیت دادن عضو هیأت علمی به تفهیم مطالب درسی	۲/۱۲	۱/۲۶	۰/۵۹۴	۴۹
ارایه حجم مناسبی از مطالب درسی	۱/۹۴	۱/۱۶	۰/۵۹۷	۵۰
بیان کاربرد و اهمیت هر مطلب آموزشی در آغاز تدریس	۱/۸۵	۱/۱۲	۰/۶۰۵	۵۱
معرفی منابع سودمند فارسی	۲/۲	۱/۳۶	۰/۶۱۸	۵۳
معرفی منابع سودمند خارجی	۱/۸۵	۱/۱۴	۰/۶۱۶	۵۲
دادن مسئولیت ارائه بخشی از دروس به دانشجویان (مشارکت)	۲/۰۳	۱/۳۱	۰/۶۴۵	۵۴
تسلط عضو هیأت علمی بر درس مورد تدریس	۱/۷۶	۱/۸۳	۱/۰۳۹	۵۵
استفاده از فعالیت‌های عملی برای تفهیم مطالب نظری				
مهارت‌های فردی				
حرکات و راه رفتن مناسب عضو هیأت علمی در کلاس	۳/۱۴	۱/۱۳	۰/۳۵۹	۷

ادامه جدول ۲

مهارت‌ها	میانگین رتبه‌ای	انحراف معیار	ضریب تغییرات	اولویت
ایجاد انگیزه در دانشجویان	۲/۴	۱/۱	۰/۴۵۸	۱۱
انتقادپذیری عضو هیأت علمی	۱/۹۷	۰/۹۱	۰/۴۶۱	۱۳
رعایت عدالت در بین دانشجویان	۲/۲۴	۱/۰۷	۰/۴۷۷	۱۷
لهجه و صدای مناسب عضو هیأت علمی	۲/۵۲	۱/۲۴	۰/۴۹۲	۲۱
وقت شناس بودن و حضور به هنگام در کلاس	۲/۴۱	۱/۱۹	۰/۴۹۳	۲۲
انعطاف‌پذیری عضو هیأت علمی	۲/۳۹	۱/۲	۰/۵۰۲	۲۶
رعایت مبانی فرهنگی و ارزش‌های اسلامی	۲/۱	۱/۰۶	۰/۵۰۴	۲۷
علاقه عضو هیأت علمی به تدریس	۲/۳	۱/۱۹	۰/۵۱۷	۳۳
شوخ‌طبعی عضو هیأت علمی	۲/۱۹	۱/۱۴	۰/۵۲۰	۳۵
آراستگی ظاهری عضو هیأت علمی	۲/۰۹	۱/۱۲	۰/۵۳۵	۳۹
تلاش در ترویج اصول اخلاق اسلامی	۲/۲۶	۱/۳	۰/۵۷۵	۴۱
داشتن اعتمادبه‌نفس	۲/۰۴	۱/۰۲	۰/۵۸۸	۴۸
مهارت‌های ارزشیابی				
برگزاری امتحان جامع و دقیق در پایان نیمسال	۳/۳	۱/۰۸	۰/۳۲۷	۶
طرح پرسش (ها) در هر جلسه	۲/۲۳	۱/۰۹	۰/۴۸۸	۲۰
نظارت بر فعالیت‌های علمی دانشجویان	۲/۲۴	۱/۱۱	۰/۴۹۵	۲۳
انجام ارزشیابی در آغاز هر جلسه درس	۲/۱۴	۱/۰۸	۰/۵۰۴	۲۷
ارایه پرسش‌های امتحان بر اساس آنچه تدریس شده است	۲/۲۷	۱/۱۸	۰/۵۱۹	۳۴
اجرای امتحان مطابق برنامه از پیش اعلام شده	۲/۲۸	۱/۲	۰/۵۲۶	۳۸
انجام ارزشیابی مرحله‌ای در پایان هر کلاس	۲/۱۷	۱/۱۷	۰/۵۳۹	۴۰
اجرای امتحانات میان دوره در طول نیمسال	۲/۲۶	۱/۲۶	۰/۵۵۷	۴۲
حضور عضو هیأت علمی در جلسه امتحان پایان دوره	۱/۹۵	۱/۱۲	۰/۵۷۴	۴۳
خواستن تکالیف و پروژه از دانشجویان	۲/۱۳	۱/۲۴	۰/۵۸۲	۴۶
مهارت‌های ارتباطی				
اشتیاق به پاسخگویی به پرسش‌های دانشجویان	۳/۴۸	۰/۹۴	۰/۳۷۰	۱
رعایت عدالت در برخورد با دانشجویان	۳/۲۱	۱/۳۶	۰/۴۲۳	۹
احترام گذاشتن به شخصیت دانشجو	۳/۲۲	۱/۳۷	۰/۴۲۵	۱۰
راحت بودن دانشجویان در ارتباط با عضو هیأت علمی و طرح موضوع‌ها	۲/۲۵	۱/۱۲	۰/۴۹۷	۲۴
ارتباط چشمی مناسب با دانشجویان در حین تدریس	۲/۲۵	۱/۱۳	۰/۵۰۲	۲۶
برخورد محترمانه عضو هیأت علمی با دانشجو	۲/۲۴	۱/۱۳	۰/۵۰۴	۲۷
در دسترس بودن در غیر ساعات کلاس	۲/۲۴	۱/۱۳	۰/۵۰۴	۲۷
استمرار ارتباط با دانشجو در جریان تدریس	۲/۲۴	۱/۱۴	۰/۵۰۸	۲۹
شناخت دانشجویان به نام	۲/۲۵	۱/۱۶	۰/۵۱۵	۳۲
مهارت‌های فناوری اطلاعات				
تسلط در کار با رایانه	۳/۴	۱/۰۷	۰/۳۱۴	۴
ایجاد ارتباط از طریق پست الکترونیک برای رفع پرسش‌های درسی دانشجویان	۲/۲۴	۱/۱۲	۰/۵۰۰	۲۵
استفاده از امکانات آموزشی چند رسانه‌ای مانند فیلم در تدریس	۲/۲۱	۱/۱۱	۰/۵۰۲	۲۶
معرفی سایت‌های سودمند علمی	۲/۲۳	۱/۱۳	۰/۵۰۶	۲۸
توانایی استفاده از نرم‌افزار Power Point برای ارایه مطالب درسی به صورت الکترونیکی	۲/۲۳	۱/۱۴	۰/۵۱۱	۳۰
توانایی کارکردن با نرم‌افزارهای مرتبط با رشته تحصیلی	۲/۲۴	۱/۱۵	۰/۵۱۳	۳۱

خستگی و کاهش توجه دانشجویان، تسلط در کار با رایانه، ارایه جالب مطالب درسی، برگزاری امتحان جامع و دقیق در پایان نیمسال، حرکات و راه رفتن مناسب عضو هیأت علمی در کلاس، داشتن طرح درس و ارائه هدف‌های دوره در آغاز نیمسال، رعایت عدالت در برخورد با دانشجویان

محاسبه ضریب تغییرات (جدول ۲) نشان داد که از نظر دانشجویان، اعضای هیأت علمی دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی در مواردی چون: اشتیاق به پاسخگویی به پرسش‌های دانشجویان، اجرای حضور و غیاب کلاسی، تنظیم مدت زمان تدریس برای جلوگیری از

از اعضای هیأت علمی از مهارت های حرفه ای متوسط (به نسبت مطلوب)، برخوردارند.

جدول ۳- اولویت بندی میزان مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی

مهارت	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات	اولویت
تدریس	۲/۸۱	۰/۷۹	۰/۲۸۱	۱
فردی	۲/۸۶	۰/۸۴	۰/۲۹۳	۲
ارتباطی	۲/۹۹	۰/۸۸	۰/۲۹۴	۳
ارزشیابی	۲/۷۱	۰/۸۵	۰/۳۱۳	۴
فناوری اطلاعات	۲/۷۲	۰/۹	۰/۳۲۹	۵
کل	۲/۸۵	۰/۷۲		

به منظور بررسی تفاوت موجود بین میزان مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی گرایش های مختلف کشاورزی از آزمون کروسکال والیس استفاده شد (جدول ۵).

جدول ۴- توزیع فراوانی میزان مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی

مهارت های حرفه ای فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی انباشته
کم (نامطلوب)	۱۱	۶/۴۷
متوسط (نسبتاً مطلوب)	۱۴۶	۸۵/۸۸
زیاد (مطلوب)	۱۳	۷/۶۵
جمع	۱۷۰	۱۰۰

و احترام گذاشتن به شخصیت دانشجو دارای بیشترین مهارت بودند.

از سوی دیگر، در مهارت های استفاده از فعالیت های عملی برای تفهیم مطالب نظری، به کارگیری نتایج پیشرفت های علمی در تدریس خویش، تسلط عضو هیأت علمی بر درس مورد تدریس، معرفی منابع سودمند خارجی، دادن مسئولیت ارائه بخشی از درس به دانشجویان (مشارکت)، معرفی منابع سودمند فارسی، بیان کاربرد و اهمیت هر مطلب آموزشی در آغاز تدریس، داشتن اعتماد به نفس، اهمیت دادن عضو هیأت علمی به فهماندن مطالب درسی، خواستن تکالیف و پروژه از دانشجویان و به کارگیری نتایج پیشرفت های علمی در تدریس خویش دارای کمترین مهارت بودند، که گویای وضعیت نابسامان این گویه ها و پایین بودن آنها در اعضای هیأت علمی بود. همان طور که در جدول ۳ مشاهده می شود از بین پنج مهارت یاد شده، به ترتیب مهارت های تدریس، فردی و ارتباطی، ارزشیابی و فناوری اطلاعات اولویت اول تا پنجم را کسب کردند. در مجموع میانگین مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی دانشکده کشاورزی ۲/۸۵ به دست آمد که نشان دهنده وضعیت نزدیک به متوسط این مهارت ها بود.

برای ارزیابی وضعیت مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی از شمار ۶۲ گویه استفاده شد. کمترین و بیشترین امتیاز برای هر آزمودنی ۶۲ و ۳۱۰ بوده است. همان گونه که در جدول ۴ مشاهده می شود، ۸۵/۸۸ درصد

جدول ۵- تأثیر گرایش تحصیلی دانشجویان در ارزیابی مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی

گرایش	شمار	میانگین رتبه ای	X ²	P
ترویج و آموزش کشاورزی	۲۳	۱۳۲/۴۴		
علوم خاک	۱۶	۸۵/۴۷		
علوم دامی	۱۷	۵۸/۴۲		
مکانیک بیوسیستم	۲۱	۷۲	۵۷/۷۳	۰/۰۰۰**
گیاه پزشکی	۲۵	۱۱۰/۳۵		
مهندسی آب	۲۰	۹۷/۵		
زراعت و اصلاح نباتات	۲۳	۵۸/۸		
منابع طبیعی	۲۵	۷۴/۷۶		

** : معنی داری در سطح یک درصد

دارای بیشترین میانگین مهارت‌های حرفه‌ای بودند. به منظور بررسی تأثیر جنس دانشجویان (پسر و دختر) در نظر آنها نسبت به مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، از آزمون من ویت نی برای نمونه‌های مستقل استفاده شد که نتایج آن در جدول ۶، ارائه شده است.

بر پایه جدول ۵، اختلاف معنی‌داری در سطح یک درصد بین نظر دانشجویان گرایش‌های کشاورزی و منابع طبیعی نسبت به مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی وجود داشت. در بین گرایش‌های مختلف کشاورزی، گرایش‌های ترویج و آموزش کشاورزی، گیاهپزشکی و مهندسی آب

جدول ۶- تأثیر جنس در دیدگاه دانشجویان دختر و پسر نسبت به مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی

متغیر وابسته	جنس	شمار	میانگین رتبه‌ای	U	Z	P
مهارت‌های تدریس	دختر	۹۲	۹۴/۳۶	۲۷۷۳	-۲/۱۱	۰/۰۰۰**
	پسر	۷۸	۷۵/۰۵			
مهارت‌های فردی	دختر	۹۲	۹۲/۴۰	۲۷۶۴	-۲/۷۵	۰/۰۰۰**
	پسر	۷۸	۷۷/۳۶			
مهارت‌های ارزشیابی	دختر	۹۲	۸۹/۷۴	۳۱۱۸	-۱/۴۵	۰/۱۴
	پسر	۷۸	۷۹/۴۷			
مهارت‌های ارتباطی	دختر	۹۲	۸۹/۶۲	۳۱۲۸/۵	-۱/۴۲	۰/۱۵
	پسر	۷۸	۷۹/۶۱			
مهارت‌های فناوری اطلاعات	دختر	۹۲	۸۷/۷۹	۳۳۷۷/۵	-۰/۷۱	۰/۴۷
	پسر	۷۸	۸۲/۸۰			
کل	دختر	۹۲	۹۰/۱۹	۳۰۷۶/۵	-۱/۶۱	۰/۰۴*
	پسر	۷۸	۷۸/۹۴			

** معنی‌داری در سطح یک درصد * معنی‌داری در سطح پنج درصد

اسپیرمن استفاده شد. جدول ۷ نشان می‌دهد که بین معدل دانشجویان و میزان مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح یک درصد وجود دارد به طوری که دانشجویان با معدل بالاتر میزان مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی را در سطح بهتری دانسته‌اند. همچنین بین شمار نیمسال‌های مشروطی دانشجویان، شمار درس‌های حذف شده به دلیل غیبت، شمار درس‌های تجدید دوره شده و شمار درگیری لفظی با میزان مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی رابطه منفی و معنی‌داری در سطح یک درصد وجود دارد. به عبارتی می‌توان گفت دانشجویانی که شمار نیمسال‌های مشروطی، شمار درس‌های حذف شده به دلیل غیبت، شمار درس‌های تجدید دوره شده و شمار درگیری لفظی با استاد بیشتری داشتند، میزان مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی را پایین‌تر ارزیابی کردند.

به گونه‌ای که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، تفاوت معنی‌داری در سطح یک درصد بین دیدگاه دانشجویان دختر و پسر در مورد مهارت‌های تدریس، فردی وجود دارد و بر این پایه می‌توان گفت که دانشجویان دختر مهارت‌های یاد شده در اعضای هیأت علمی را نسبت به دانشجویان پسر بیشتر دانسته‌اند و در دیگر مهارت‌ها اختلاف معنی‌داری بین دیدگاه دانشجویان پسر و دختر مشاهده نشد اما در کل دانشجویان دختر وضعیت مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی را مناسب‌تر از دانشجویان پسر دانستند.

برای بررسی رابطه بین نظر دانشجویان نسبت به مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی با متغیرهای معدل، شمار نیمسال‌های مشروطی، شمار درس‌های حذف شده به دلیل غیبت، شمار درس‌های تجدید دوره شده و شمار درگیری لفظی دانشجویان با استاد، از ضریب همبستگی

فادن (McFadden)، به ترتیب ۰/۶۰۲، ۰/۶۸۷ و ۰/۴۴۱ به دست آمد، که بیانگر میزان توانایی متغیرهای مستقل در تبیین تغییرات سطح متغیر وابسته هستند. با عنایت به سه آماره‌ی مذکور، می‌توان بیان نمود که مؤلفه‌های مورد مطالعه قادرند بخشی از تغییرات میزان مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی را تبیین نمایند به طوری که براساس آماره ناگل کرک این میزان ۶۸/۷ درصد است و مابقی احتمال مربوط به دیگر گویه‌هایی بوده است که در

این پژوهش به آنها پرداخته نشده است (جدول ۸). آماره‌ی والد (Wald)، و برآورد میزان احتمال تأثیر رگرسیونی هر یک از متغیرهای مؤثر بر میزان مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی در جدول ۸ مشاهده می‌گردد، که بیانگر این است که پنج متغیر مورد بررسی در دیدگاه دانشجویان درباره میزان مهارت‌های اعضای هیأت علمی تأثیرگذارند. بر پایه جدول ۸ شاخص برآورد متغیر معدل ۰/۳۵۱ محاسبه شده است که نشان‌دهنده‌ی آن است که در شرایط ثابت ماندن تأثیر متغیرهای مدل، افزایش یک واحد در متغیر مستقل معدل، موجب افزایش ۰/۳۵۱ واحدی در نسبت لگاریتم متغیر میزان مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی می‌گردد.

جدول ۷- ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش با میزان مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی

متغیر	R	P
معدل	۰/۲۲۸**	۰/۰۰۰
نیمسال‌های مشروطی	-۰/۳۲۵**	۰/۰۰۰
درس‌های حذف شده به دلیل غیبت	-۰/۴۱۱**	۰/۰۰۰
درس‌های تجدید دوره شده	-۰/۳۷۰**	۰/۰۰۰
درگیری لفظی با استاد	-۰/۶۱۸**	۰/۰۰۰

با توجه به این که میزان مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی (متغیر وابسته) دارای مقیاس ترتیبی بود، لذا برای بررسی احتمال نقش متغیرهای مستقل پژوهش بر این متغیر از رگرسیون ترتیبی استفاده شد. رگرسیون ترتیبی یک روش آماری برای مدل سازی ارتباط میان متغیر وابسته ترتیبی چند سطحی با متغیرهای مستقل می‌باشد. نتیجه تحلیل نشان داد که مدل رگرسیونی با توجه به معنی دار شدن کای اسکور ($\chi^2 = ۱۵۵/۵۱۴$) و $p=۰/۰۰۰$) دارای برازش خوبی می‌باشد و متغیرهای مستقل به خوبی قادرند احتمال تغییر سطوح متغیر وابسته را تبیین نمایند. از طرفی مقدار سه ضریب تعیین کاکس اسنل (Cox and Snell)، ناگل کرک (Nagelkerke) و مک

جدول ۸- خلاصه رگرسیون ترتیبی نقش متغیرهای مستقل پژوهش بر نظر دانشجویان به میزان مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی

متغیر	برآورد	SE	Wald	P	EXP (B)
معدل	۰/۳۵۱	۰/۱۰۶	۱۰/۸۹	۰/۰۱	۵/۵۷
نیمسال‌های مشروطی	-۰/۰۷۷	۰/۵۲۶	۰/۰۲۱	۰/۰۴	۰/۷۸
درس‌های حذف شده به دلیل غیبت	-۱/۱۵۹	۰/۲۹۳	۱۵/۶۰۸	۰/۰۰۰	۲/۲۵
درس‌های تجدید دوره شده	-۰/۴۹۷	۰/۴۱۷	۱/۴۵۵	۰/۰۲	۱/۱۴
درگیری لفظی با استاد	-۵/۳۶۸	۱/۱۲۸	۲۲/۶۳۸	۰/۰۰۰	۲/۶۷

R^2 McFadden= 0/441, R^2 Cox and Snell=0/602, R^2 Nagelkerke=0/687

$Y = 126/525 + 0/351x1 - 0/077x2 - 1/159x3 - 0/497x4 - 5/368x5$

استاد در دیدگاه دانشجویان نسبت به مهارت‌های اعضای هیأت علمی به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۲۵، ۱/۱۴ و ۲/۶۷ برابر زمانی است که این متغیرها را در دیدگاه دانشجویان مؤثر ندانیم. در این راستا، با توجه به معادله نوشته شده، معدل (X_1) به صورت مثبت، نیمسال‌های مشروطی (X_2)، درس‌های حذف شده به دلیل غیبت (X_3)، درس‌های تجدید دوره

بر اساس آماره نسبت بخت، احتمال تأثیر معدل دانشجویان در دیدگاه آنان نسبت به مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی ۵/۵۷ برابر زمانی است که این متغیر را در نظر نگیریم. همچنین احتمال تأثیر متغیرهای نیمسال‌های مشروطی، درس‌های حذف شده به دلیل غیبت، درس‌های تجدید دوره شده و درگیری لفظی با

است. از سوی دیگر در پژوهش پیمان و همکاران (۱۳۸۹) و قلی‌فر و همکاران (۱۳۸۹)، یکی از مهارت‌های مهم اعضای هیأت علمی را توانایی و اشتیاق به پاسخگویی به پرسش‌های دانشجویان مطرح کردند که این مهارت در بین اعضای هیأت علمی دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی دارای وضعیت مناسبی بود. از سوی دیگر گویه استفاده از فعالیت‌های عملی برای تفهیم مطالب نظری پایین‌ترین میانگین را به خود اختصاص داد.

از آنجا که یکی از عامل‌های اصلی بیکاری دانش‌آموختگان کشاورزی ضعف آنان در به کار بردن دانش نظری است لذا می‌توان نتیجه گرفت که پایین بودن این مهارت در بین اعضای هیأت علمی، باعث بروز چنین چالشی برای دانش‌آموختگان کشاورزی شده است. از سوی دیگر اعضای هیأت علمی در گویه‌های استفاده از فعالیت‌های عملی برای تفهیم مطالب نظری، به کارگیری نتایج پیشرفت‌های علمی در تدریس خویش، تسلط عضو هیأت علمی بر درس مورد تدریس، معرفی منابع سودمند خارجی، دادن مسئولیت ارائه بخشی از دروس به دانشجویان (مشارکت)، معرفی منابع سودمند فارسی، بیان کاربرد و اهمیت هر مطلب آموزشی در آغاز تدریس، داشتن اعتماد به نفس، اهمیت دادن عضو هیأت علمی به تفهیم مطالب درسی، خواستن تکالیف و پروژه از دانشجویان و به کارگیری نتایج پیشرفت‌های علمی در تدریس خویش دارای کمترین مهارت بودند گویای وضعیت نابسامان این گویه‌ها و پایین بودن آنها در اعضای هیأت علمی بود.

در اولویت‌بندی ۲۳ گویه مهارت‌های تدریس به ترتیب گویه‌های اجرای حضور و غیاب کلاسی، تنظیم مدت زمان تدریس برای جلوگیری از خستگی و کاهش توجه دانشجویان، ارائه جالب مطالب درسی، داشتن طرح درس و ارائه هدف‌های دوره در آغاز نیمسال، توانایی تسلط در اداره کلاس و فراهم کردن موقعیت برای تفکر در دانشجویان دارای وضعیت بهتری بودند. از سوی دیگر تنها گویه حرکات و راه رفتن مناسب عضو هیأت علمی در کلاس از بین گویه‌های مهارت‌های فردی وضعیت مساعدی را کسب کرد و گویه برگزاری امتحان جامع و دقیق در پایان نیمسال نیز وضعیت همسان مهارت پیش را برای مهارت‌های ارزشیابی داشت. از سوی دیگر تنها گویه‌های

شده (X_4)، و درگیری لفظی با استاد (X_5)، به صورت منفی روی دیدگاه دانشجویان در مورد میزان مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی اثر می‌گذارند.

بحث و نتیجه‌گیری

ارزشیابی وضعیت مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی از دید دانشجویان به عنوان کاربران اصلی آن، اطلاعات سودمندی در زمینه نقاط قوت و ضعف اعضای هیأت علمی، سطح رضایت دانشجویان از مهارت‌های اعضای هیأت علمی، نیازهای آموزشی اعضای هیأت علمی، میزان اجرای هدف‌های نظام آموزش عالی توسط اعضای هیأت علمی را در اختیار برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیران این بخش می‌گذارد و آنان با استفاده از این اطلاعات، می‌توانند برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری بهینه‌ای داشته باشند.

در این پژوهش نتیجه‌ی به دست آمده از اولویت‌بندی مهارت‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی از دیدگاه دانشجویان نشان داد که میانگین مهارت‌های ارتباطی اعضای هیأت علمی دارای وضعیت متوسطی بود از سوی دیگر مهارت‌های فردی، تدریس، فناوری اطلاعات و ارزشیابی اعضای هیأت علمی دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دارای وضعیت نامناسبی بود. چنان که نتایج نشان داد، از نظر دانشجویان کشاورزی مهارت‌های اشتیاق به پاسخگویی به پرسش‌های دانشجویان، اجرای حضور و غیاب کلاسی، تنظیم مدت زمان تدریس برای جلوگیری از خستگی و کاهش توجه دانشجویان، تسلط در کار با رایانه، ارائه جالب مطالب درسی، برگزاری امتحان جامع و دقیق در پایان نیمسال، حرکات و راه رفتن مناسب عضو هیأت علمی در کلاس، داشتن طرح درس و ارائه هدف‌های دوره در آغاز نیمسال، رعایت عدالت در برخورد با دانشجویان و احترام گذاشتن به شخصیت دانشجو اولویت‌های اول تا دهم را به خود اختصاص دادند.

در پژوهش ملک‌شاهی و همکاران (۱۳۸۹)، مهارت در احترام گذاشتن عضو هیأت علمی به شخصیت دانشجو به عنوان یکی از اولویت‌های عضو هیأت علمی خوب مطرح شد که این مهارت از بین ۶۱ گویه مربوطه، رتبه ۱۰ را کسب کرد که نشان‌دهنده وضعیت مساعد این گویه

ارزیابی شده اعضای هیأت علمی توسط آنان کاهش می یابد. پس می توان نتیجه گرفت آموزش عالی کشاورزی برای ارزشیابی سطح مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی خویش تنها نباید به نظرهای دانشجویان اتکاء کند و از روش های دیگر چون خودارزشیابی مدرس، ارزشیابی توسط همکاران، ارزشیابی دانش آموختگان، استفاده از مصاحبه، نظارت بر کلاس درس و استفاده از یادگیری دانشجویان استفاده کنند.

برای افزایش مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی دانشکده های کشاورزی پیشنهاد های زیر ارائه می شود:

- اعضای هیأت علمی دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی مهارت های خویش را در مواردی چون: استفاده از فعالیت های عملی برای تفهیم مطالب نظری، اهمیت دادن به تفهیم مطالب درسی، دادن مسئولیت ارائه بخشی از درس (ها) به دانشجویان (مشارکت)، انتقادپذیری بودن، حضور عضو هیأت علمی در جلسه امتحان پایان دوره، در دسترس بودن در غیر ساعات کلاس و استفاده از امکانات آموزشی چند رسانه ای مانند فیلم در تدریس ارتقا دهند.

- مسئولان و برنامه ریزان آموزش عالی کشاورزی دوره هایی با هدف ارتقای مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی را به صورت پیوسته در هر سال تحصیلی برگزار کنند.

- فهرست مهارت های حرفه ای ضروری یک عضو هیأت علمی کشاورزی، در اختیار همه اعضای هیأت علمی دانشکده های کشاورزی قرار گیرد تا آنان با خود ارزشیابی در جهت ارتقاء مهارت های خویش گام بردارند.

- مسئولان آموزش عالی کشاورزی برای کسب اطلاعات درست از چندین روش برای ارزشیابی اعضای هیأت علمی استفاده کنند.

- در جذب اعضای هیأت علمی دانشگاه ها باید برخی از مهارت های حرفه ای افرادی که خواستار جذب به عنوان هیأت علمی هستند مورد ارزیابی دقیق قرار گیرند.

- از این پژوهش و پژوهش های همسان، در جریان یک پژوهش فراتحلیل استفاده شود تا ضمن فراهم کردن محیط آموزشی مناسب، ارزشیابی واقعی از عملکرد آموزشی اعضای هیأت علمی صورت گرفته و در نهایت منجر به ارتقای کیفیت آموزش عالی در کشور شود.

اشتیاق به پاسخگویی به پرسش های دانشجویان، احترام گذاشتن به شخصیت دانشجو و رعایت عدالت در برخورد با دانشجویان از مهارت های ارتباطی و گویه تسلط در کار با رایانه از مهارت های فناوری اطلاعات در وضعیت مناسب قرار داشتند. در کل از ۶۱ گویه تنها ۱۲ گویه دارای وضعیت مناسب بودند که لازم است آموزش عالی کشاورزی توجه دوچندانی به بهبود وضعیت مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی خویش کند.

این تحقیق نشان داد که در بین پنج مهارت یاد شده، مهارت های ارزشیابی و فناوری اطلاعات دارای وضعیت نامساعدتری بودند. اعضای هیأت علمی به طور معمول روش ارزشیابی را از استادان پیشین خویش الگو گرفته اند و ممکن است آن روش ها امروزه دیگر کاربرد چندانی نداشته باشد و یا نتیجه درستی را نشان ندهد لذا توصیه می شود که آموزش عالی کشاورزی با اجرای دوره های آموزشی این خلاء را جبران کنند و اعضای هیأت علمی را با انواع شیوه های ارزشیابی آشنا سازد و از سوی دیگر با توجه به پیشرفت روزافزون فناوری ها و لزوم کاربرد آنان در تسریع فعالیت ها، وضعیت نامساعد این مهارت در بین اعضای هیأت علمی زنگ خطری را برای آموزش عالی کشاورزی به صدا در می آورد و توجه دوچندان به این مهارت می تواند نقش بسیار زیادی در پیشرفت یادگیری دانشجویان ایفا کند. وضعیت مهارت های حرفه ای گرایش ترویج و آموزش کشاورزی نسبت به دیگر گرایش ها در وضعیت مطلوب تری گزارش شد چرا که ماهیت این گرایش توجه به مهارت های حرفه ای آموزشگران و بهبود آن در همه ی آموزش ها مانند آموزش به کشاورزان و دانشجویان است.

در این پژوهش، با توجه به ترتیبی بودن متغیر وابسته (ملاک) از رگرسیون ترتیبی استفاده شد. نتیجه تحلیل رگرسیون ترتیبی نشان داد که میزان معدل دانشجویان بر نظر آنان درباره میزان مهارت های حرفه ای اعضای هیأت علمی دارای احتمال نقش مثبت بوده و دانشجویانی که دارای معدل بالاتری بودند میزان مهارت های اعضای هیأت علمی را بالاتر ارزیابی کردند. از سوی دیگر چه شمار نیمسال های مشروطی، درس های حذف شده به دلیل غیبت، درس های تجدید دوره شده و درگیری لفظی دانشجویان با استادان بیشتر می شود میزان مهارت های

منبع‌ها

- پیمان، ه.؛ زریان، ا.؛ صادقی‌فر، ج.؛ علیزاده، م.؛ یعقوبی، م.؛ یمانی، ن.؛ رستمی، آ. و دل‌پیشه، ع. (۱۳۸۹). ویژگی‌های یک استاد توانمند از دیدگاه دانشجویان علوم پزشکی. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی (ویژه‌نامه توسعه آموزش): دوره ۱۰، شماره ۵، صص ۱۱۳۱-۱۱۳۹.
- دادخواه، ب.؛ علی محمدی، م.؛ مظفری، ن.؛ محمد نژاد، س.؛ مولایی، ب. و دادخواه، د. (۱۳۸۸). ویژگی‌های استاد خوب از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل. مجله علمی و پژوهشی دانشکده پرستاری و مامایی، سال یازدهم، صص ۴۴-۵۰.
- رضایی، ع. م.؛ دلاور، ع.؛ احدی، ح. و درتاج، ف. (۱۳۸۹). ساخت و اعتباریابی پرسشنامه ایرانی ارزشیابی دانشجویان از کیفیت آموزشی (ISEEQ). فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی، صص ۱۲۱-۱۴۵.
- شعبانی، ح. (۱۳۹۳). مهارت‌های آموزشی و پرورشی (روش‌ها و فنون تدریس). تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها. چاپ بیست و هفتم.
- طهماسبی، س.، ولیان، ا. و معزی‌زاده، م. (۱۳۹۰). بررسی میزان همبستگی بین نمرات ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان عمومی، دستیاران تخصصی و مسئولین دانشکده دندانپزشکی شهید بهشتی. مجله دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، دوره ۲۹، صص ۳۵۳-۳۶۰.
- قلی‌فر، ا.؛ حجازی، ی. و حسینی، م. (۱۳۸۹). تحلیل عاملی مهارت‌های حرفه‌ای لازم برای موفقیت شغلی از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشکده‌های کشاورزی ایران. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، شماره ۵۷، صص ۱۲۵-۱۴۱.
- قهرمانی، م.؛ عارفی، م. و جمشیدی، ل. (۱۳۸۷). بررسی تأثیر ارزیابی پایان ترم بر عملکرد آموزشی اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، شماره ۴۸.
- ملکشاهی، ف.؛ شیخیان، ع. و طراح، م. ج. (۱۳۸۹). بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان در مورد اولویت‌های ارزشیابی اساتید. پژوهش پرستاری، دوره ۵، شماره ۱۹، صص ۱۶-۲۴.
- هرندی‌زاده، ا.؛ نعیمی، ا.؛ پزشکی‌راد، غ. و نامدار، ر. (۱۳۸۹). بررسی خصوصیات استاد خوب از نظر دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، شماره ۵۸، صص ۴۱-۵۵.

Ciancialow, H. (2007). The comparative students of college in the teacher characteristics. *Journal of Psychology*, 69, pp. 32-33.

Chang TS. (2011). Faculty attitudes toward student ratings: Do the resultant rating scores really matter? [Cited 2011 May 19]. Available from: <http://www.npue.edu.tw/adm/research/%E5%AD%B8%E5%A0%B1/16/%E5%BC%B5%E5%BE%B7%E5%8B%9D.pdf>

Faith E. F. (2010). Are student evaluations of teaching fair? [Cited 2010 June7]. Available from: <http://web.cs.toronto.edu/Assets/DCS+Digital+Assets/EllenStudentEvals.pdf>

Fischer JD. (2006). Implications of Recent Research on Student Evaluations of Teaching. *Montana Professor*, 17(1), pp 11-17.

Gien-Lant T. (1991). Evaluation of faculty teaching effectiveness toward accountability in education. *Nurs Edu*;30, pp. 92-95.

Gillespie, M. (2005). Student-teacher Connection: A Place of Possibility. *Journal of Advance Nurse*, Vol. 52, Iss.2, pp. 211-219.

Jacobs, L. C. (2004) *Student Ratings of College Teaching: What Research Has to Say*; Indiana University Bloomington. IU Bloomington Evaluation Services & Testing Franklin Hall 014, 601 E.

Kirkwood Ave. Bloomington, In 47405.

17. Librera, W. L. (2004). Newjersy Professional Standard for Teacher and School Leaders; Newjersy Department of Education.

Richardson, A. G. & Arundell, A. (2006). Characteristics of the Effective Teacher as Perceived by Pupils and Teachers: A Caribbean Case Study. ERIC Document Reproduction, Service, No. ED 311013.

Richardson, K. (2008). The standpoint collegian aground master characteristics. The Journal of Curriculum, 26, pp. 39-40.

Roberts, G. & Dye, J. E. (2004). Characteristics of Effective Agriculture Teachers. Journal of Agricultural Education, Vol. 45, No. 4, pp. 82-95.

Sworzel, K. A. (1995). A Program for the Preparation of Preservice Agricultural Education Teachers for the Twenty – first Century. Columbus, OH: Ohio State University, Department of Agricultural Education (ERIC Document Reproduction Service No. ED 389676).

Professional Skills of Agricultural Faculty Members from the viewpoint of the Graduate Students, at Razi University

N. Mirzaiy¹ , A. H. Ali-beigi²

1- M.Sc. in Agricultural Extension and Education, College of Agriculture, Razi University

2-Associate Professor, Department of Agricultural Extension and Education, College of Agriculture, Razi University

Abstract

Due to high rate of unemployment among agricultural graduates, improving students' entrepreneurial capacity plays an important role in solving mentioned problem and also would improve economic condition of the society. The purpose of this cause- correlational study was to investigate factors related to M.Sc. students' entrepreneurship capacity. The statistical population consisted of 482 graduate agricultural students at the University of Zanjan, from those 200 students were selected based on Krejcie and Morgan sampling table and applying randomized stratified sampling method. The research tool was a researcher-made questionnaire which its validity was verified by a panel of experts. A pilot study was conducted to determine the reliability of the research instrument, and calculated ordinal coefficient theta was at the appropriate level (CR= 0.85). The finding revealed that majority of students (76.5%) had an average level of entrepreneurship capacity. Analysis of data revealed that there is a positive significant relationship between students' entrepreneurship capacity and their B.Sc. GPA, M.Sc. GPA and their interest toward agricultural major. Mann Whitney test applied revealed that students with job occupation had higher entrepreneurship capacity in comparison with students of no job occupation. Also, male students had a high entrepreneurship capacity in comparison with female students. Ordinal regression analysis showed that the interest towards major explained 24.2 percent of probability of the entrepreneurship capacity variance.

Index Terms: Agricultural education, entrepreneurship capacity, agriculture graduate student.

Corresponding Author: N. Mirzaiy

Email: nedamirzaiy@yahoo.com

Received: 12/07/2015 ; **Accepted:** 30/12/2015